

## Nr 37.

Ankom till riksdagens kansli den 21 maj 1932 kl. 2 e. m.

### *Utlåtande i anledning av väckt motion angående vissa ändringar i lagen om försäkring för olycksfall i arbete.*

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 251, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Branting* yrkat, att riksdagen måtte anhänga, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning i vissa i motionen angivna hänseenden samt om möjligt till nästa riksdag framlägga förslag till ändring i dessa avseenden av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete.

Beträffande de skäl, som motionären anført till stöd för sitt yrkande, får utskottet, i den mån redogörelse för dem ej lämnas här nedan, hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet, i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver, begärt yttrande av riksförsäkringsanstalten, försäkringsrådet, försäkringsinspektionen och medicinalstyrelsen. Utskottet har därjämte lämnat de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening tillfälle att yttra sig över motionen. De yttranden, som i anledning härav kommit utskottet till handa, finnas såsom bilagor fogade vid detta utlåtande; och tillåter sig utskottet hänvisa till desammas innehåll.

Enligt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete är envar arbetare, där ej annorlunda stadgas i lagen, försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbetet. Kostnaden för försäkringen bestrides, med bidrag av statsmedel till omkostnaderna, genom försäkringsavgifter, som erläggas av arbetsgivaren. Försäkringen äger enligt 4 § i lagen rum i riksförsäkringsanstalten; dock att, där för ändamålet bildats sådant ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag, vars delägare äro arbetsgivare och för vars förbindelser delägarna svara med obegränsad personlig ansvarighet, försäkringen av delägarnas arbetare i stället må under vissa villkor äga rum i detta bolag. I 6 § stadgas, att om arbetare skadats till följd av olycksfall i arbetet, skall på grund av försäkringen till honom i ersättning utgivas: 1) om olycksfallet medfört sjukdom, som förorsakat förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, erforderlig läkarvård m. m. samt under vissa förutsättningar sjukpenning; 2) om olycksfallet, efter

*Gällande bestämmelser.*

Lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete.

upphörande av därav förorsakad sjukdom, medfört under längre eller kortare tid bestående förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, livränta, under viss förutsättning, eller ett kapitalbelopp i dess ställe samt därjämte sådan behandling, som må erfordras för höjande av arbetsförmågan. Enligt 7 § skall, om olycksfallet medfört arbetarens död, i ersättning utgivas dels begravningshjälp, dels ock livräntor till efterlevande. I 21 § stadgas, att där olycksfall medfört eller skäligen kan antagas medföra påföljd, som enligt 6 eller 7 § föranleder ersättning, det åligger arbetsgivaren eller arbetsföreståndaren att, sedan han från den skadade eller eljest erhållit underrättelse om olycksfallet, ofördröjligen därom hos den försäkringsinrättning, i vilken den skadade enligt olycksfallsförsäkringslagen är försäkrad, göra skriftlig anmälan enligt formulär, som av försäkringsanstalten fastställts. Då anmälan göres, skall samtidigt eller, där så ej kan ske, så snart som möjligt därefter till försäkringsinrättningen insändas genom arbetsgivarens försorg, men på försäkringsinrättningens bekostnad, anskaffat läkarbetyg enligt formulär, som av medicinalstyrelsen fastställts, angående skadans beskaffenhet och den skadades tillstånd eller, där olycksfallet medfört döden, angående dödsorsaken; kan läkarbetyg ej utan oskälig omgång eller kostnad anskaffas, må i stället insändas intyg av präst eller annan tjänsteman i orten, av ordföranden i kommunalstämman eller ordföranden eller ledamot i kommunalnämnden eller av ledamot i häradsnämnden. Enligt tredje stycket i samma paragraf skall polismyndighet i orten så fort ske kan föranstalta om undersökning rörande olycksfallet, därest sådan undersökning begäres av försäkringsinrättningen eller försäkringsrådet, samt till inrättningen eller rådet insända protokoll över undersökningen; begäres ej polisundersökning, skall undersökning hållas allenast om polismyndigheten finner sådan nödig.

Över beslut av riksförsäkringsanstalten eller försäkringsbolag, som i 4 § avses, rörande ersättning eller eljest rörande tillämpning av någon i lagen given bestämmelse, må klagan föras hos försäkringsrådet genom besvär. Försäkringsrådet äger, ändå att klagan icke förts eller framställning gjorts, till prövning upptaga ärendet, som nu nämnts. Försäkringsrådets beslut meddelas kostnadsfritt. Klagan må ej föras över försäkringsrådets beslut.

Kungörelsen  
den 9 november  
1928 ang.  
anmälan om  
olycksfall i  
arbete m. m.

I kungörelsen den 9 november 1928 angående anmälan om olycksfall i arbete m. m. givas ytterligare föreskrifter om arbetsgivares eller arbetsföreståndares anmälningsskyldighet. Efter olycksfall av den art, varom i 21 § olycksfallsförsäkringslagen förmäles, har enligt § 1 i nämnda kungörelse arbetsgivaren eller arbetsföreståndaren att, sedan han från den skadade eller eljest erhållit underrättelse om olycksfallet, ofördröjligen därom göra skriftlig anmälan till riksförsäkringsanstalten, ävensom, där den skadade är försäkrad i ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag, till detta bolag. I § 5 av samma kungörelse stadgas, att det åligger arbetsgivaren

eller arbetsföreståndaren att samtidigt med den anmälan om olycksfall, som enligt § 1 skall göras till riks försäkringsanstalten, om olycksfallet göra anmälan jämväl till polismyndigheten i orten. Polismyndighet, hos vilken sådan anmälan blivit gjord, har att tillse, att anmälan ägt rum enligt fastställt formulär, och att i förekommande fall föranstalta om erforderlig komplettering av densamma samt att, där undersökning om olycksfallet enligt särskild föreskrift skall verkställas eller eljest finnes nödig, så fort ske kan hålla sådan undersökning. Polismyndigheten åligger vidare att ofördröjligen insända den inkomna anmälningshandlingen till vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare med tillkännagivande, huruvida polisundersökning rörande olycksfallet hållits eller är avsedd att äga rum och, i sistnämnda fall, om tiden för undersökningen.

I 31 § i lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd stadgas om sådana arbetarombud, som i visst sammanhang äro föremål för omnämnande i motionen. Lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd.

Å arbetsställe, varest på stadigvarande sätt bedrives industriellt eller annat arbete av viss beskaffenhet i sådan omfattning, att å arbetsstället i regel användas minst tio arbetare, böra arbetarna inom sig utse ett eller flera ombud att företräda dem i frågor rörande arbetets säkerhet eller sundhet. Ombud må ock å annat arbetsställe kunna av arbetarna utses. Om valet böra ombuden underrätta arbetsgivaren och vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare.

Arbetsgivare så ock den, som utövar ledningen av arbete, bör i frågor rörande arbetets säkerhet eller sundhet söka samråd med arbetarnas ombud.

Ombuden, som hava att göra sig noga underrättade om de beträffande arbetets säkerhet och sundhet å arbetsstället rådande förhållanden, böra verka för främjande av ökad säkerhet och sundhet samt jämväl söka vinna arbetarnas medverkan därtill. När ombuden genom klagomål eller eljest erhålla kännedom om missförhållande, böra de söka få detsamma avhjälpt genom hänvändelse till den, som utövar ledningen av arbetet i fråga, eller till arbetsgivaren eller, där rättelse på sådant sätt ej vinnes, till vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare. Har den, som utövar ledningen av arbete, eller arbetsgivare från ombud mottagit hänvändelse rörande arbetets säkerhet eller sundhet, har han att inom skälig tid giva ombudet besked i frågan.

Vid inspektion å arbetsställe, där ombud för arbetarna finnes, bör inspektionsförrättaren i regel träda i förbindelse med ombudet.

Vederbörande tillsynsorgan är pliktigt att på begäran kostnadsfritt tillhandahålla arbetarnas ombud avskrift av anvisning, råd eller annat skriftligt meddelande, som avlåtits rörande arbetets säkerhet eller sundhet å arbetsstället.

Motionären förklarar i motionen, att han vill fästa uppmärksamheten på det kausalsammanhang mellan en yttre skada och därav orsakad sjuk-

*Motionen.*

dom som skall styrkas för att motsvara lagens uttryck i 6 §, att olycksfallet *medfört* sjukdomen. Svårigheter att tolka stadgandet uppstå enligt motionären ofta, då den ursprungliga skadan någorlunda läkes men det så småningom ur skadan utvecklar sig en följsjukdom, såsom tuberkulos, hudexem, svulster, ledförändringar, traumatiska neuroser o. d. Detsamma gäller enligt motionären även om det fall, där en av föregående sjukdom försvagad lem eller kroppsdel drabbas av en yttre skada. Enligt motionärens förmenande bör emellertid ersättning tillerkännas av olycksfall drabbad person, så snart olycksfallet med viss grad av sannolikhet varit en bidragande orsak till sjukdomen.

I motionen uttalas vidare, i samband med ett omnämnande av 21 § olycksfallsförsäkringslagen, att det vore önskvärt, att skyldighet att lämna upplysning om de sannolika orsakerna till olyckan obligatoriskt åvilde andra personer än de enligt nämnda lagrum därmed betrodda. Särskilt lämpliga för detta uppdrag torde enligt motionärens mening de i lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd 31 § omtalade arbetarombuden vara.

Vidare anföres i motionen, att det torde vara önskvärt, att den skadade eller eventuellt hans efterlevande erhöle samma rätt, som enligt 21 § tredje stycket tillagts försäkringsinrättningen och försäkringsrådet, att hos polismyndigheten i orten påkalla undersökning angående olycksfallet.

Motionären övergår därefter till vissa frågor angående förfarandet i ärenden hos försäkringsrådet. Motionären framhåller såsom önskvärt, att åtminstone i de fall, då anhållan därom framställles, enskild part i sådant ärende får motpartens, d. v. s. vederbörande försäkringsinrättnings, utredning sig delgiven. Om part företrädes av t. ex. ledamot av advokatsamfundet, torde det, efter vad i motionen anföres, icke ingiva större betänkligheter att tillhandahålla denne de från försäkringsbolag ingivna handlingarna än det möter, att den enskilda partens handlingar tillställas enskilt försäkringsbolag. I motionen anföres även, att på framställning i förekommande fall om bistånd av kommissionär blivit uppgivet, att försäkringsrådet skulle sakna kommissionär och att part således icke med säkerhet kunde påräkna att få underrättelse om ingivandet av motpartens utredning. Det syntes motionären tydligt, att utredningsarbetet under dessa förhållanden i hög grad försvårades och möjligheterna i hög grad ökades för försäkringsinrättningarna att få åberopad utredning prövad, innan den enskilde parten haft tillfälle att bemöta, beriktiga och motbevisa, vad som andragits av försäkringsinrättningen.

Slutligen uttalas i motionen, att de enskilda parternas möjligheter i rättegången inför försäkringsrådet att tillvarataga sina intressen förämrades jämväl därav, att de enligt hittills gällande praxis icke fått sina utredningskostnader ersätta, även då enligt försäkringsrådets dom vederbörande försäkringsinrättning obehörigen vägrat utbetala yrkad ersättning.

I nu angivna hänseenden skulle enligt motionärens yrkande riksdagen anhålla om utredning.

Vid 1928 års riksdag väckte inom andra kammaren herr Sundström en motion, nr 288, med hemställan, att riksdagen måtte besluta sådant tillägg till lagen om försäkring för olycksfall i arbete, att arbetare, som ådragit sig muskelsträckning i ryggen, bleve tillförsäkrade ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagens grunder och att vederbörande utskott måtte utforma den för berörda lagändring nödiga lagtexten, eller, om detta icke bifölles, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning i ärendet samt förslag till nästföljande års riksdag.

*Fråga vid  
1928 års riksdag ang.  
muskelsträckningar.*

Andra lagutskottet, som behandlade motionen, inhämtade yttrande över densamma av försäkringsrådet och riksförsäkringsanstalten. I sitt över motionen avgivna utlåtande, nr 32, anförde därefter utskottet:

Det förslag, som innehålles i motionen, synes avse, att s. k. muskelsträckningar i ryggen skola i försäkringshänseende alltid anses såsom följer av olycksfall i arbete. Ett genomförande av förslaget skulle alltså innebära, att beträffande ifrågavarande skador icke skulle förefinnas den prövningsrätt, som i berörda hänseende eljest tillkommer vederbörande försäkringsinrättning. Ett bifall till motionen skulle därjämte föranleda, att gränserna mellan olycksfallsförsäkringen och sjukförsäkringen på denna punkt bleve utplånade.

Med anledning av motionen har på utskottets hemställan verkställts en ingående undersökning av det föreliggande spörsmålet. Denna utredning giver vid handen, att vid prövning av ersättningsanspråk beträffande sådana skador, som avses i den föreliggande motionen, försäkringsinrättningarna numera hämta ledning av den medicinska sakkunskapens anvisningar vid bedömandet av frågan, huruvida s. k. muskelsträckningar i ryggen äro att betrakta som olycksfall eller sjukdomsfall.

Utskottet förklarade, att desamma med hänsyn till de anförda förhållandena icke hade ansett sig kunna tillstyrka bifall till något av de i motionen framställda yrkandena, och hemställde därför, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd. Däremot reserverade sig herr Hage, som ansett, att utskottet borde ha föreslagit, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa en allsidig och ingående utredning av den i motionen berörda frågan.

Utskottets hemställan blev bifallen av riksdagen.

I förevarande motion yrkas, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag rörande åtskilliga spörsmål på olycksfallsförsäkringens område. De frågor, motionären upptager, gälla dels förutsättningarna för att rätt till ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen skall förefinnas, dels förfarandet för utredande huruvida sådana förutsättningar äro för handen. I båda dessa hänseenden ifrågasätter

*Utskottet.*

*Motionen i allmänhet.*

motionären ändringar i nu gällande bestämmelser, i syfte att de försäkrade arbetarnas intressen må bli bättre tillgodosedda.

1. Kravet på orsakssammanhang enligt olycksfallsförsäkringslagen.

Beträffande förutsättningarna för ersättnings utfående har motionären berört olycksfallsförsäkringslagens stadgande i 6 §, att till arbetare, som skadats till följd av olycksfall i arbetet, skall på grund av försäkringen utgivas sjukpenning m. m. om olycksfallet medfört sjukdom, som förorsakat förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, samt livränta m. m. om olycksfallet efter upphörandet av därav orsakad sjukdom medfört under längre eller kortare tid bestående förlust eller nedsättning av arbetsförmågan. Enligt 7 § skall, om olycksfallet medfört arbetarens död, i ersättning utgivas begravningshjälp och till vissa efterlevande livräntor. Motionären fäster uppmärksamheten vid det krav på orsakssammanhang mellan å ena sidan ett olycksfall i arbete och å andra sidan sjukdom, invaliditet eller dödsfall, vilket lagen uppställer genom att för rätt till ersättning fordra, att olycksfallet »medfört» sjukdom, invaliditet eller dödsfall. Enligt motionen uppstå ofta svårigheter att avgöra, huruvida dylikt orsakssammanhang är för handen, något som föranlett motionären att ifrågasätta ändring av olycksfallsförsäkringslagen i denna del.

Svårigheter att fastställa, huruvida orsakssammanhang förefinnes, göra sig kännbara icke endast vid bedömandet av frågor tillhörande olycksfallsförsäkringen. Jämväl då fråga är om ersättning enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler, är det ofta svårt att avgöra, huruvida orsakssammanhang föreligger. Enligt rättspraxis torde emellertid kravet på dylikt sammanhang i skadeståndsmål icke fattas så strängt, att ersättning skulle anses böra utgå endast för sådan skada, som på bindande sätt kan bevisas vara orsakad av en ifrågakommen handling. Fastmera torde i praxis den uppfattningen göra sig gällande, att allenast viss grad av sannolikhet för orsakssammanhang erfordras. Både riks-försäkringsanstalten och försäkringsrådet hava i sina i ärendet avgivna yttranden framhållit, att på olycksfallsförsäkringens område icke böra uppställas strängare fordringar på klarläggande av orsakssammanhang än vad som följer av allmänna skadestandsregler. Något krav på en strängare rättstillämpning inom försäkringsrätten än inom skadeståndsrätten har således icke ansetts följa av lagens uttrycks-sätt. En ändring av lagtexten, varigenom uttryckligen stadgades, att för rätt till ersättning skulle vara tillräckligt, att skäligen anledning finnes att antaga, att orsakssammanhang vore för handen, skulle knappast bli av praktisk betydelse. De av utskottet inhämtade uppgifterna rörande praxis vid tillämpningen av olycksfallsförsäkringslagen synas utskottet icke heller innefatta tillräckliga skäl för att utskottet skulle kunna biträda motionärens yrkande i denna del.

2. Frågor om medverkan av arbetarombud, polismyndighet m. fl. vid utredningen om olycksfall.

I fråga om det förfarande, genom vilket utredning rörande ett olycksfall skall vinnas, ifrågasätter motionären även, som redan antytts, vissa ändringar i gällande bestämmelser. Bland annat upptages i motionen frågan, huruvida icke för sådan utredning böra anlitas även andra än

dem, som enligt gällande bestämmelser hava att taga befattning med olycksfallet. Motionären framhåller sålunda som sin mening, att det vore önskvärt, att skyldighet att efter inträffat olycksfall lämna upplysning om de sannolika orsakerna till olyckan måtte åvila också andra personer än arbetsgivaren eller arbetsföreståndaren och nämner såsom särskilt lämpade för sådan medverkan till utredning om olycksfallet de arbetarombud, om vilka talas i 31 § lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd. Likaså uttalar sig motionären för att den skadade bör äga befogenhet att påkalla polisundersökning.

Utskottet finner det angeläget, att det genom lämpliga anordningar sörjes för att inträffande olycksfall bliva i möjligaste mån klarlagda. Redan i den anmälan om olycksfall, som enligt 21 § olycksfallsförsäkringslagen och kungörelsen den 9 november 1928 angående anmälan om olycksfall i arbete m. m. skall sändas till riksförsäkringsanstalten, eventuellt också till annan försäkringsinrättning ävensom till polismyndighet, böra därför lämnas ingående och noggranna uppgifter. Det synes utskottet, att det från flera synpunkter skulle vara av värde, att dessa anmälningar tillställdes jämväl de av motionären nämnda arbetarombuden, i den mån sådana finnas å arbetsstället. Genom denna anordning skulle ökad säkerhet vinnas för att innehållet i anmälan blir objektivt och klargörande. Från arbetarskyddets synpunkt torde det äga betydelse, att arbetarombuden bliva noggrant underrättade om olycksfall å arbetsstället. Därigenom torde ock intresset för ombudsinstitutionen främjas. Utskottet tillåter sig därför föreslå riksdagen, att hos Kungl. Maj:t anhålla om utarbetande av föreskrifter om överlämnande av ett exemplar av de ifrågavarande anmälningarna jämte tillhörande handlingar till vederbörande arbetarombud. Under hänvisning till denna utskottets ståndpunkt, vilken innebär, att utskottet i viss mån tillmötesgått motionärens önsknings, finner sig utskottet icke böra förorda, att, såsom motionären ifrågasatt, arbetarombuden åläggas att regelbundet medverka vid avfattandet av anmälningar om olycksfall. Ej heller anser sig utskottet böra tillstyrka, att, på sätt i motionen jämväl ifrågasatts, särskilda föreskrifter meddelas om rätt för skadad arbetare att påkalla polisundersökning.

Motionären framställer önskemål även beträffande förfarandet hos försäkringsrådet. Under rådets prövning dragas mål genom besvär, som skadad arbetare anför över försäkringsinrättnings beslut att icke tilldela honom begärd ersättning. Motionärens erinringar med avseende å förfarandet inför försäkringsrådet avse att tillförsäkra den klagande bättre möjligheter att taga del av det för rådet föreliggande processmaterialet.

I detta sammanhang bör emellertid beaktas, att bestämmelser med det av motionären angivna syftet lätteligen kunna bidra till att göra förfarandet inför försäkringsrådet mera omständligt och kostsamt. Enligt nu gällande ordning äro handlingarna i målen tillgängliga å rådets arbetslokal. Rådet låter sig dessutom, såsom av dess yttrande framgår, an-

3. Förfarandet hos försäkringsrådet.

geläget vara att underlätta för klagandena att taga del av handlingarna, varjämte rådet i stor utsträckning på begäran kostnadsfritt meddelar skriftliga upplysningar. Sådan denna ordning nu tillämpas, medför den, såvitt utskottet kunnat finna, för de försäkrade större fördelar än de nackdelar, som enligt motionärens mening äro förenade med densamma. Utskottet anser sig därför icke böra biträda vad motionären yrkat i denna del.

4. Fråga om  
ersättning för  
kostnader å  
mål hos försäkringsrådet.

Den av motionären till sist berörda frågan om den klagandes möjlighet att erhålla ersättning för sina kostnader å målet, för den händelse han hos försäkringsrådet vinner ändring i överklagade beslutet, har, såsom av riksförsäkringsanstaltens och försäkringsrådets yttranden synes, varit föremål för uppmärksamhet i samband med försäkringsrådets inrättande. Av vad därvid förekom framgår otvetydigt, att frågan är av invecklad och svårlöst natur. Något mera kännbart behov av bestämmelser på detta område torde icke framträda, så länge försäkringsrådet följer sin i rådets yttrande skildrade praxis att *ex officio* sörja för erforderlig utredning. En omständighet, som är ägnad att ingiva betänkligheter mot att ingripa med stadganden på detta område, är, att försäkringsrådets ställning inom socialförsäkringssystemet ännu icke kan anses slutgiltigt avgjord. Utskottet är med hänsyn till det sagda icke redo att tillstyrka riksdagen att uttala sig för bestämmelser om kostnadsersättning åt vinnande part eller för verkställande av utredning därom.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen, med anledning av förevarande motion, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utarbета bestämmelser om skyldighet för arbetsgivare eller arbetsföreståndare att överlämna ett exemplar av anmälan enligt 21 § olycksfallsförsäkringslagen jämte tillhörande handlingar till arbetarombud, varom förmäles i 31 § arbetarskyddslagen, för så framt sådant ombud finnes å arbetsstället.

Stockholm den 20 maj 1932.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.



Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Westman, Linder, Sigfrid Hansson*, fröken *Hesselgren*, friherre *Lagerfelt\**, herrar *Larsson* i Brålanda, *Olof Carlsson* och *P. Sandström*;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Skövde, *Johanson* i Hallagården, *Pettersson* i Hällbacken, *Sandström* i Nyland, *Björnberg*, *Hansson* i Trollhättan, *Ljung* och *Isacsson*.

\* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

---

## Reservation

av herrar *Magnusson* i Skövde och *Sandström* i Nyland, vilka anført:

Den föreslagna anordningen blir säkerligen av ytterst ringa värde och lär knappast ens uppväga besväret med riksdagsskrivelsen, utarbetandet av erforderliga bestämmelser och deras publicerande i svensk författningssamling. Vi ha därför inom utskottet motsatt oss skrivelseförslaget och förty ansett, att utskottet bort hemställa om avslag å motionen I: 251.

---

## Bilaga A.

## Riksförsäkringsanstalten.

Till Riksdagens Andra Lagutskott.

I skrivelse den 29 januari 1932 har Utskottet anhållit om riksförsäkringsanstaltens yttrande över en inom första kammaren väckt motion, nr 251, angående vissa ändringar i lagen om försäkring för olycksfall i arbete. Därefter har Kungl. Maj:t anbefallt anstalten att avgiva och till Utskottet senast den 10 mars 1932 överlämna sådant yttrande.

Med anledning härav får riksförsäkringsanstalten anföra följande.

## Olycksfallsskada och sjukdom.

Motionären avser åvägabringande inom olycksfallsförsäkringen av en friare och för den skadade förmånligare tillämpning än för närvarande i fall av följdssjukdomar av en ursprunglig skada samt i fall, när föregående sjukdom förelegat, som försämrats eller eljest påverkats av ett olycksfall.

Såsom motionären framhåller, stadgas i olycksfallsförsäkringslagen såsom förutsättning för rätt till ersättning, att olycksfallet skall hava »medfört» sjukdomstillstånd, invaliditet eller dödsfall. Beträffande arten av det kausalsammanhang, som sålunda skall förefinnas mellan olycksfallet och sjukdomstillståndet, invaliditeten eller dödsfallet, torde det enligt riksförsäkringsanstaltens mening vara klart, att därutinnan inom den sociala olycksfallsförsäkringen *icke kan eller bör* ställas strängare fordringar än enligt allmänna skadestandsregler. Sålunda kan givetvis icke fordras ett omedelbart sammanhang, utan är det tillfyllest, att sammanhanget endast är medelbart. Däremot synes tvekan kunna uppstå, om de allmänna skadestandsreglerna i nu nämnda avseende skola inom olycksfallsförsäkringen anses modifierade till den skadades förmån sålunda, att inom denna försäkring skall vara tillfyllest ett mer avlägset eller i mindre grad påvisbart eller sannolikt sammanhang än enligt allmänna skadestandsregler. En sådan tillämpning inom olycksfallsförsäkringen skulle i så fall befinnas motiverad, förutom i sin mån av den friare bevisprövning, som där äger rum, måhända även av försäkringens speciella sociala syftemål.

Utan att ingå på det i motionen berörda av försäkringsrådet avgjorda fallet, därvid ersättning icke ansetts böra utgå enligt olycksfallsförsäkringslagen — detta fall har icke avsett någon i riksförsäkringsanstalten försäkrad — får anstalten framhålla, att anstalten i fråga om de av motionären åsyftade följdssjukdomar i stort sett eftersträvat en sådan tillämpning av olycksfallsförsäkringslagen, som av motionären framhålles såsom önskvärd, nämligen att ersättning tillerkännes »så snart en viss grad av sannolikhet finnes och orsakssammanhanget rent lekmanmässigt ter sig bindande».

Så till exempel lämnas i praxis ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen, när en person på grund av olycksfall i arbete, t. ex. skada i ett ben, intagits å sjukhus eller eljest är sängliggande, och i detta sängläge inställer sig t. ex. lunginflammation, som medför förlängd sjukdomstill-

stånd eller död. Likaså utgives i allmänhet ersättning, när efter bestämt hårdare slag eller stöt uppstått en till en början såsom helt vanlig uppfattad yttre skada å en lem (t. ex. ett knä) samt sedermera inom rimlig tid konstateras tuberkulos i den skadade lemmen och det icke kan påvisas, att denna tuberkulos är av äldre datum. Därest efter yttre skada inställt sig annan svårare inre sjukdom, t. ex. om elakartad svulst uppstått nära det skadade stället, har även tillerkänts ersättning. Vidare utgår i allmänhet ersättning, om t. ex. hjässan träffas av svårare våld samt sedermera inom begränsad tid inställer sig nerv- eller sinnessjukdom eller epilepsi.

Rörande den inom olycksfallsförsäkringen tillämpade praxis i förestående och andra liknande fall ligger en jämförelse nära till hands med de av anstalten även tillämpade 1909 och 1927 års förordningar om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, och det orsakssammanhang, som där — enligt sistnämnda förordning, när sjukdomen yppats *efter* tjänstgöringens slut — avses mellan tjänstgöringen och den ådragna sjukdomen. För att ersättning skall utgå fordras enligt 1909 års berörda förordning, att »tjänstgöringen *skäligen kan antagas* hava till sjukdomen bidragit». Enligt 1927 års förordning skall sjukdom, som yppats först efter tjänstgöringen, dock anses ådragen under tjänstgöringen, om denna »skäligen kan antagas hava väsentligen bidragit till sjukdomen».

I det ursprungliga förslaget till den förra av dessa förordningar hade upptagits den bestämmelsen, att ersättning skulle utgå, om sjukdomen »visas vara framkallad av tjänstgöringen». Häremot erinrades i den kungl. propositionen, att det »syntes vara tillräckligt, att så skäligen kunde anses vara förhållandet». I anslutning härtill framhöll riksförsäkringsanstalten i det utlåtande och förslag av den 30 december 1918, som ligger till grund för 1927 års berörda förordning, att det sålunda avsedda orsakssammanhanget »behöver icke uttryckligen styrkas, men det måste föreligga verkligt skäl för antagandet av ett sådant sammanhang. Det är, såsom framgår särskilt av en högsta domstolens dom den 23 oktober 1916 icke tillräckligt, att den möjligheten att sjukdomen orsakats av militärtjänstgöringen icke är utesluten, utan förhållandena måste vara sådana, att de lämna verkligt stöd för ett dylikt antagande». — — — »Att söka fastslå några bestämda och mera allmängiltiga regler för avgörandet av frågan, huruvida i varje särskilt fall det skall kunna med skäl anses, att militärtjänstgöringen bidragit till sjukdomen, och att således sådant kausalsammanhang föreligger mellan militärtjänstgöringen och sjukdomen, att den förra kan anses hava i väsentlig grad medverkat till sjukdomens uppkomst eller utbrott eller till en mer betydande försämring i övrigt av den sjukes tillstånd, lärer icke låta sig göra.»

Tillämpningen inom riksförsäkringsanstalten av olycksfallsförsäkringslagen, i vad angår frågor om det ovan avsedda orsakssammanhanget, ansluter sig tämligen nära till vad som på sätt nu nämnts gäller inom området för berörda författningar.

Principiellt sett måste väl inom socialförsäkringssystemet upprätthållas den huvudregeln, att det är den sociala sjukförsäkringen och den sociala invaliditetsförsäkringen, som ha att bära riskerna av sjukdom och invaliditet, vilka *ej* förorsakas av olycksfall i arbete. Häri ligger sålunda, att inom en från dessa socialförsäkringsgrenar för sig avskild social olycksfallsförsäkring, vars kostnader bestridas enligt särskilt för den gällande

grunder, därav betingad försiktighet måste iakttagas såväl i nu berörda avseende som beträffande de därjämte av motionären åsyftade fall, *där en av föregående sjukdom redan försvagad lem eller kroppsdel genom olycksfall i arbete drabbas av yttre skada.*

Vad beträffar de sist avsedda fallen hava understundom i utlandet uttryckliga föreskrifter meddelats om uppdelning av försäkringsrisken mellan de ifrågakommande olika försäkringsgrenarna, sålunda att t. ex. i allmänhet utgående ersättning från olycksfallsförsäkringen skall kunna nedsättas med hänsyn tagen till visst redan före olycksfallet förefintligt sjukdomstillstånd. I saknad av sådana föreskrifter kan det efter riks försäkringsanstaltens förmenande ej med fog göras gällande, att man härutinnan hos oss vid olycksfallsförsäkringslagens tillämpning intagit någon negerande eller rigorös ståndpunkt. Fastmer är det utan tvivel så, att, delvis till följd av svårigheten att i här berörda hänseende draga en rättvis och för den, som därav beröres, förståelig gräns, olycksfallsförsäkringen i tillämpningen fått övertaga risker för sjukdom och invaliditet, som i strängare mening ej falla inom ramen för denna försäkring.

Enligt fastslagen praxis utgives sålunda till den, vilken lider av åderbräck, t. ex. i ett ben, och på den grund å platsen för nämnda åkomma är särskilt ömtålig för en stöt eller ett slag, som under sådana förhållanden lätt medför sår, vid dylik skada i arbetet en efter det sålunda inträdda sjukdomstillståndet anpassad ersättning. Om en person lider t. ex. av sockersjuka eller viss annan sjukdom, som påverkar ämnesomsättningen, och läkningen av ett under arbetet ådraget sår på den grund försvåras eller omöjliggöres eller den sårade lemmen måste bortamputeras, har full ersättning utgivits från olycksfallsförsäkringen såväl under sjukdomstillstånd som vid invaliditet. Om en person är behäftad med mer eller mindre latent lungtuberkulos, och denna sjukdom aktualiseras genom bestämt i arbete inträffat yttre våld, brukar även ersättning utgå. Full ersättning enligt olycksfallsförsäkringen tillerkännes vidare, när t. ex. en person, som lider av epilepsi, och på grund av denna sjukdom faller omkull å arbetsplatsen, i fallet ådrager sig viss kroppsskada. Det samma gäller generellt om kroppsskada på grund av svimning eller svindelanfall på väg till arbetet eller å arbetsplatsen o. s. v.

Såsom motionären framhåller har den medicinska vetenskapen ännu icke klar kännedom om sambandet mellan olycksfall och vissa sjukdomar. Där tvekan råder om de rätta gränserna härutinnan, kan en prövande myndighet icke komma längre än till en viss grad av sannolikhet. Ett omsorgsfullt, ofta mycket ingående bedömande får i varje särskilt fall, med hänsyntagande till alla faktorer, söka träffa ett så tillfredsställande avgörande som möjligt. Det bistånd, som medicinsk sakkunskap därvid kan lämna och som den sociala olycksfallsförsäkringens organ har sig tillförsäkrad, är härvid ett mycket betydelsefullt stöd.

På grund av vad ovan anförts anser anstalten några åtgärder i den riktning, som motionären i nu berörda avseenden föreslår, icke vara erforderliga.

#### Viss utsträckt medverkan av arbetarombud.

Motionären föreslår vidare, att de i lagen om arbetarskydd nämnda arbetarombuden skulle åläggas skyldighet att lämna upplysningar om orsakerna till inträffade olycksfall. Detta med tanke, förutom på fall av grov vårdslöshet av den skadade eller vållande av annan person, på, att skade-

ståndsskyldighet även kan åligga arbetsgivare, för den händelse han underlåtit att vidtaga effektiva skyddsanordningar eller eljest åsidosatt sina skyldigheter. Då arbetsgivaren har att ifylla de fastställda anmälningsformulären om olycksfall, kunde han således bliva nödsakad yttra sig om förhållanden, som äro av betydelse för bedömande av hans eget ansvar för det inträffade, vilket knappast kunde vara lämpligt.

Jämlikt 25 § olycksfallsförsäkringslagen må sådan ersättning, som avses i lagens 6 §, skäligen nedsättas, om olycksfallet föranletts därav, att den skadade ej ställt sig till efterrättelse gällande anordning eller föreskrift om åtgärder för undvikande av olycksfall och omständigheterna äro sådana, att han *därigenom* måste anses hava gjort sig skyldig till grov vårdslöshet. För att detta stadgande — som har karaktären av undantag från de vanliga reglerna om ersättning — skall komma till tillämpning, anser anstalten nödvändigt, att den skadade får yttra sig angående hans förhållande i nämnda hänseende. Om därvid av honom icke lämnas sådant medgivande eller eljest sådana upplysningar, att ärendet kan avgöras, verkställas ytterligare utredning. Inkomma därvid nya upplysningar av arbetsgivaren eller arbetsledningen, höres ånyo den skadade. För särskild utredning anlitas antingen i första hand anstaltens ordsombud eller ock polismyndigheten i orten, i vissa fall yrkesinspektören eller den specielle inspektören eller annan sakkunnig myndighet. Om härvid något framkommer, som kan antagas vara av betydelse för olycksfallsrisken inom det ifrågavarande företaget, går anstalten i författning om vidtagandet av de åtgärder, som i olika avseenden kunna därav påkallas.

Rörande frågan om arbetsgivaren är eller skall anses vara vållande till inträffat olycksfall på grund av bristande säkerhetsanordningar eller eljest, har frågan härom visserligen ej någon inverkan på den skadades rätt *enligt olycksfallsförsäkringslagen*. För *skaderegleringen* enligt lagen saknar det med andra ord betydelse, huruvida i det särskilda fallet dylikt vållande föreligger eller icke. Däremot kan i så fall den skadade enligt allmän lag göra anspråk på skadestånd utöver ersättningen enligt olycksfallsförsäkringslagen. Jämlikt föreskrift i lagen äger ej heller försäkringsinrättningen återfordra utgiven ersättning på grund av arbetsgivarens vållande till inträffat olycksfall. (För att så skall kunna ske, fordras, att arbetsgivaren uppsåtligen förorsakat skadan.)

Detta hindrar emellertid ingalunda, att det vid inträffande olycksfall är av vikt, att yrkesinspektionen och dess vederbörande funktionär särskilt uppmärksamma, huruvida olycksfallet kan tillskrivas någon försummelse från arbetsgivarens sida med avseende å skyddsanordningar eller säkerhetsföreskrifter eller huruvida dylika eljest äro behöfliga samt i så fall åtgärder påkallas för beredande av bättre säkerhet. Detta är också huvudsakligen syftet med att den föreskrivna anmälan om inträffat olycksfall skall göras även (genom polismyndigheten) till yrkesinspektör eller bergmästare. Även för försäkringsinrättningen är det av betydelse att härutinnan följa vederbörande företag med hänsyn till bedömandet av försäkringsrisken och premiebestämningen. I enlighet härmed finnes också i det fastställda formuläret till anmälan om olycksfall till vägledande upplysning för yrkesinspektören och försäkringsinrättningen för besvarande intagna vissa frågor, såsom: »Fanns skyddsanordning vidtagen? Var den i bruk vid olyckstillfället? Var skyddsanordningen vidtagen efter anvisning av yrkesinspektionen? Hava åtgärder vidtagits till förekommande av dylika olycksfall för framtiden? I sådant fall vilka?»

Likasom yrkesinspektören har att ingripa, därest svaren å dessa frågor eller i övrigt inträffade förhållanden eller lämnade upplysningar därtill giva anledning, så vinnlägger sig i fråga om försäkring i riksförsäkringsanstalten även anstalten om vidtagande med stöd av sagda svar av sådana åtgärder, som enligt vad nyss nämnts äro av betydelse i dess verksamhet.

I fall, där tredje man är eller kan antagas vara vållande till inträffat olycksfall, vidtager anstalten på densamma ankommande åtgärder för återbekommande av enligt olycksfallsförsäkringslagen utgiven ersättning. Om därvid förekommer något, som ur förut angivna synpunkt eller eljest är av vikt i anstaltens verksamhet, förfares såsom i nyss avsedda fall.

Efter av 1930 års riksdag avlåten skrivelse i ämnet har enligt uppdrag socialstyrelsen efter samråd med riksförsäkringsanstalten den 17 december 1931 avgivit utlåtande om förslag till effektivisering av yrkesinspektionen. I detta utlåtande framhålls bland annat, att »olycksfallsanmälningarna utgöra uppenbarligen, rätt utnyttjade, ett synnerligen viktigt material för bedömande av inspektionsbehovet och beskaffenheten av de åtgärder, som böra vidtagas, och därmed ett betydelsefullt medel för ett effektivt bedrivande av inspektionsverksamheten». »Det är med hänsyn härtill av stor vikt, att särskilt uppgifterna i anmälningshandlingarna rörande olycksfallens förlopp och orsaker meddelas så fullständigt och tillförlitligt som möjligt. I syfte att ernå tillfredsställande resultat härutinnan bör en fortgående samverkan mellan anstalten och yrkesinspektionen äga rum.»

Riksförsäkringsanstalten håller lika med motionären före, att, när det gäller förekommande av olycksfall och klarläggande av deras orsaker, behörig uppmärksamhet bör ägnas de i arbetarskyddslagen omnämnda arbetarombudens medverkan. När »genom klagomål eller eljest enligt lagen ombuden erhålla kännedom om missförhållande, böra de söka få detsamma avhjälpt genom hänvändelse till den, som utövar ledningen av arbetet i fråga eller till arbetsgivaren eller där rättelse på sådant sätt ej vinnes, till vederbörande yrkesinspektör». Där *arbetarombud finnas* (enligt arbetsfredsdelegationens år 1929 avgivna rapport funnos år 1928 ombud för 824 arbetsställen), måste alltså härmed deras befattning i förekommande fall även med inträffande olycksfall anses fastslagna. Denna deras verksamhet torde också få anses ägnad att främja förverkligandet av det syfte, som avses med förutberörda i anmälningshandlingen upptagna frågor.

Försåvitt emellertid motionären åsyftar, att ombuden skulle omedelbart tillhandagå vid avfattandet av olycksfallsanmälningarna, ställer sig anstalten mera tveksam.

Beträffande sådana mindre företag, där arbetarombud ej finnas eller kunna förväntas bli utsedda, men efter annan erfarenhet behovet av fullständigare anmälningshandlingar oftast är störst, skulle tydligen härutinnan ingenting kunna vinnas.

Beträffande för övrigt de fall, där på grund av vållande från *arbetarens* sida fråga om nedsättning av ersättningen enligt olycksfallsförsäkringslagen uppkommer, äro dessa med de stränga krav, som lagen enligt sin ordalydelse härutinnan uppställer, i förhållande till hela antalet anmälda olycksfall ett mycket ringa fåtal. Sålunda var bland i riksförsäkringsanstalten försäkrade andra arbetare än statens hela antalet anmälda olycksfall år 1930 omkring 64,500 och år 1931 omkring 65,500. Vid de å vederbörande arbetsplatser inträffade olycksfallen ägde av nu angiven anledning jämlikt anstaltens beslut nedsättning av ersättningen rum *endast* i 46 respektive 67 fall. Rörande antalet inträffade fall av vållande från *arbetsgivarens* eller ar-

betsledningens sida är anstalten i saknad av uppgifter. Med anledning av under senare halvåret 1931 inkomna anmälningar om inträffade olycksfall bland i anstalten försäkrade har emellertid skriftväxling med arbetsledning eller yrkesinspektör eller likställd myndighet ägt rum rörande säkerhetsanordningar i omkring 340 fall. Antalet olycksfall, som förorsakas av maskinella anordningar, uppgår enligt senast utarbetad statistik till omkring 25 procent av hela antalet olycksfall i arbete.

Även vid utsträckning av arbetarombudens åsyftade befattning med anmälningar om olycksfall ganska långt utöver vad nyss angivna siffror giva vid handen, skulle det för nående av därmed åsyftade ändamål påtagligen ej vara erforderligt att söka denna deras medverkan beträffande det stora flertalet olycksfall, som anmälas från arbetsställen, där ombud finnas. Skulle så i allt fall ske, skulle sannolikt därav vållas omgång även för utbekommande av ersättningen. Skulle åter bestämda regler angivas för en passande begränsning av ombudens nämnda medverkan till endast en del fall, skulle sannolikt därvid även uppstå praktiska svårigheter.

Givetvis föreligger intet hinder för anlitan i en del fall för erforderliga upplysningar och utredningar enligt olycksfallsförsäkringslagen även av befintliga arbetarombud, något som fastmer synes anstalten kunna äga rum. I sådant syfte ligger det också nära till hands för anstaltens egna ortsombud att vid behov träda i förbindelse med befintliga arbetarombud.

#### Utsträckt rätt till anlitan av polismyndighet.

Motionären föreslår vidare, att den skadade eller i händelse av dödsfall hans efterlevande erhåller samma rätt som enligt olycksfallsförsäkringslagen tillkommer försäkringsinrättningen eller försäkringsrådet att hos polismyndigheten i orten kunna påkalla undersökning angående inträffade olycksfall. Detta dels med hänsyn till bristfälliga anordningar, som medföra fara för nya olycksfall, dels för att den skadade av polismyndigheten skall erhålla bistånd för utredningar om rätt till skadestånd.

Enligt olycksfallsförsäkringslagen skall polismyndigheten föranstalta om undersökning rörande inträffat olycksfall, om det begäres av försäkringsinrättningen eller försäkringsrådet. Eljest skall polisundersökning hållas, allenast om polismyndigheten finner sådan nödig. Enligt förordningen om anmälan om olycksfall äger jämväl socialstyrelsen samt vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare påkalla polisundersökning. Jämlikt samma förordning har polismyndigheten även blivit ålagd tillse, att anmälan ägt rum enligt fastställt formulär, och att i förekommande fall föranstalta om erforderlig komplettering av densamma. Polismyndigheten åligger vidare att ofördröjligen insända det inkomna exemplaret av anmälningshandlingen till vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare.

Den polismyndigheten tillkommande befattning i allmänhet med anmälningar om olycksfall i arbete härleder sig från tiden för giltigheten av 1901 års lag om ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete. Då som bekant denna lag endast föreskrev omedelbar ersättningsplikt för arbetsgivaren med rätt för denne till frivillig försäkring, ansågs ett särskilt lokalt organ nödvändigt bland annat för tillgodoseende av den skadades rätt. Med det begränsade området för giltigheten av sistnämnda lag och det enligt densamma jämförelsevis begränsade antalet olycksfallsanmälningar, ansågs också polismyndigheten lämpligen kunna fullgöra förutom annan kontroll en dylik funktion.

Sedan enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag införts obligatorisk för-

säkring av vida större omfattning, ha i mån av olycksfallsanmälningarnas fortgående ökning den polismyndigheten tillagda uppgift med avseende å dem måst bli alltmer summarisk. År 1931 avgåvos tillhopa omkring 118,000 anmälningar om olycksfall, av vilka emellertid endast omkring en femtedel torde hava medfört sjukdomspåföljd, som sträckt sig ut över den tidigare gällande karenstiden. Under dessa förhållanden och med olycksfallsförsäkringens hos oss centraliserade organisation får polismyndighetens befattning i stort med de nämnda anmälningarna större betydelse än förr såsom en understundom behöfvlig eller nödvändig lokal kontroll, att ett olycksfall i arbete verkligen föreligger.

Med avseende å frågan om polismyndighetens ingripande med verkställande av särskild undersökning torde numera vid olycksfall i arbete ett dylikt ingripande mera sällan grundas på sådan anmälningshandling, som nyss nämnts, utan torde, vare sig fråga är om olycksfall i eller utom arbete, sådant ingripande bero av annorledes erhållna meddelanden eller gjorda iakttagelser. Detta i fråga om olycksfall i arbete så mycket mer, som föreskriven anmälan därom, särskilt av mindre arbetsgivare, alltför ofta göres först sedan flera dagar eller längre tid förflutit efter dagen för olycksfallet.

Vare sig olycksfall föreligger i eller utom arbete anses polismyndigheten ha skyldighet verkställa särskild undersökning, när därigenom någon person dödas. Liknande skyldighet föreligger, när i samband med inträffat olycksfall fråga uppkommit eller kan uppkomma om brott eller förseelse, som enligt lag eller särskild författning är belagd med straff och varvid allmänt åtal kan ifrågakomma. Av denna anledning har polismyndigheten även att ingripa bland annat exempelvis, så snart fråga är om tillämpning av straffbestämmelse enligt gällande stadga om trafiken å vägar och gator eller enligt den av motionären omnämnda förordningen om motorfordon. I alla dylika fall kan alltså vid fråga om olycksfall i arbete eller på väg till eller från arbetsstället den skadade eller hans arbetsgivare med full verkan påkalla polismyndighetens åtgörande.

För biträde vid olycksfallsförsäkringslagens tillämpning, i vad avser riks-försäkringsanstalten, äro av anstalten i orterna anställda 924 ortsbud, varjämte i andra orter 21 sjukkassor jämväl utöva viss biträdande verksamhet för anstaltens räkning. Dessa anlitas av anstalten icke blott för tillhandagaående efter givna direktiv av arbetare och arbetsgivare med upplysningar och råd, utan i första hand även för utredningar om förloppet vid inträffande olycksfall och vad därmed sammanhänger. De hava sålunda en viktig uppgift bland annat för undanröjande i förekommande fall, som beröra riks-försäkringsanstalten, av missförstånd och utjämmande därvid av eventuella misshälligheter mellan arbetare och arbetsgivare. Det oaktat måste dock under nuvarande förhållanden anstalten i en del fall begagna sig av polismyndigheten i orten. Detta, förutom i vissa fall, när vederbörande efter olycksfallet är borta från orten, även där på grund av fallets beskaffenhet (t. ex. i vissa fall vid frågor om arbetsgivar- och arbetarförhållande föreligger eller icke samt om olycksfall på väg till eller från arbetsställe) sådan mer ingående eller mer krävande undersökning måste verkställas, vars utförande mindre väl lämpar sig för vederbörande ombud. I så fall plägar denne kallas till polisförhören.

I några få fall har det förekommit, att en skadad person hos anstalten påkallat polisförhör, vilken begäran anstalten i så fall sökt tillmötesgå.

Genom den förut omförmälda organisationen med arbetarombud vid arbetsplatserna, vilka, när de erhållit kännedom om missförhållande därstä-



des, hava att vidtaga närmare angivna åtgärder för dess avhjälpande, torde behovet av polismyndighetens omedelbara anlitande beträffande särskilt arbetets säkerhet vara ytterligare förminskat. I varje fall är tydligen i normala fall något sådant omedelbart anlitande av polismyndigheten, som motionären föreslår, icke åsyftat i sagda lagstiftning.

Efter karenstidens borttagande är det ett beaktansvärt önskemål, att olycksfallsförsäkringen snart skall kunna med eller utan samband med sjukförsäkringen mer decentraliseras. I så fall är det att antaga, att försäkringens egna lokala organ skola kunna bli bättre skickade att i orterna tillhandagå vederbörande samt även övertaga en del av de utredningar och undersökningar, som med nuvarande organisation av olycksfallsförsäkringen måste inom denna socialförsäkringsgren överlämnas till polismyndigheten.

På grund av vad nu anförts får anstalten avstyrka motionärens förslag i denna del.

Utredning i vissa fall enligt olycksfallsförsäkringslagen samt parts kostnader därför.

Med avseende å vad motionären framhåller om utredningen i vissa fall inför försäkringsrådet får anstalten framhålla, att, efter det hos försäkringsrådet anförda besvär remitterats till anstalten, anstalten vinnlägger sig om att eventuell ytterligare utredning av anstalten verkställas så allsidigt, att behovet av vidare särskild åtgärd av försäkringsrådet, innan ärendet slutligt avgöres, skall kunna i möjligaste mån inskränkas. Detta även därför, att enligt vad förut nämnts härvid i första hand anlitas de under anstalten lydande ortsombuden. I sin egenskap av mellanhand mellan arbetare och arbetsgivare på försäkringspliktens och skaderegleringens m. fl. områden måste anstalten för övrigt noga eftersträva att själv icke intaga någon partställning.

Vidkommande den av motionären berörda frågan om gottgörelse till part för vissa kostnader i mål inför försäkringsrådet anföras understundom besvär även av arbetsgivare, mindre såväl som större, jämväl i skaderegleringsfrågor och även när arbetsgivaren ej står självrisk. Därest läkarintyg eller resor till läkare äro erforderliga i anledning av tillämnade eller anförda besvär av den skadade, utgiver anstalten i vanlig ordning ersättning därför. För övrigt synes förevarande fråga nära sammanhånga med frågan om motsvarande ersättning i åtskilliga fall inom sjuk- och pensionsförsäkringen, rörande moderskapsunderstöd m. m., när jämlikt gällande författningar dithörande fall efter förd klagan dragas under prövning av vederbörande högre instans.

I Kungl. Maj:ts proposition 1917 nr 228 med förslag till lag om försäkringsrådet uttalade föredragande departementschefen, att frågan om rätt till ersättning i vissa fall för utgifter i anledning av förd klagan hos försäkringsrådet syntes honom, oberoende av det föreliggande lagförslaget, böra göras till föremål för lagstiftning.

I enlighet härmed har anstalten för sin del intet att erinra mot upptagande av hithörande frågor till undersökning.

I detta ärendes handläggning hava, förutom undertecknade, deltagit byråcheferna Östrand och Puke samt byrådirektörerna Sidvall, Källström och Wolff.

Stockholm den 10 mars 1932.

*Sigurd Ribbing.*

*H. v. Schulzenheim.*

*Bilaga B.***Kungl. Försäkringsrådet.**

## Till Riksdagens Andra lagutskott.

Genom remiss den 5 februari 1932 har Kungl. Maj:t anbefallt Försäkringsrådet att till utskottet avgiva yttrande över en inom Första kammaren väckt motion, nr 251, angående vissa ändringar i lagen om försäkring för olycksfall i arbete, och får Försäkringsrådet härmed avgiva yttrande över vad i motionen anförts.

Beträffande till en början tillämpningen av den i motionen omförmälda bestämmelsen i 6 § av lagen om försäkring för olycksfall i arbete får Försäkringsrådet anföra följande:

Såsom av motionären framhålles, är det i sådana skadefall, där hos den skadade någon tid efter olycksfallet yppas sjukdom av annan art än den ursprungliga skadan, ofta förenat med svårighet att avgöra, huruvida olycksfallet bör anses hava medfört sjukdomen. Tydligt torde vara att vid bedömandet av ersättningsärenden av ifrågavarande art vägledning i första hand är att söka hos den medicinska sakkunskapen på området. Skulle sålunda den medicinska vetenskapen förneka möjligheten av ett samband mellan olycksfallet och den efteråt uppträdande sjukdomen, torde vara klart, att densamma icke kan hänföras under olycksfallsförsäkringslagens ersättningsbestämmelser. Å andra sidan skulle det emellertid icke stå i överensstämmelse med gällande rättsregler och tillämpad praxis att för ersättnings utgivande på grund av sjukdomen kräva, att sammanhanget mellan densamma och olycksfallet medicinskt sett skall vara på ett bindande sätt klarlagt. Enligt Rådets mening får vid prövning enligt olycksfallsförsäkringslagen av fråga, huruvida kausalsammanhang bör anses föreligga mellan olycksfall och därefter uppträdande sjukdom, givetvis icke tillämpas strängare bevisregler än som enligt svensk rätt få anses gälla för prövning av dylik fråga vid skadeståndstalan. Att Högsta Domstolen och Försäkringsrådet i det i motionen åberopade målet kommit till olika domslut behöver icke bero därpå att Försäkringsrådet vid sin prövning av målet haft strängare krav på bevisning för sambandet mellan den ursprungliga skadan och den efteråt uppträdande eksematösa åkomman än Högsta Domstolen. Den olika utgången kan bero därpå att Högsta Domstolen beträffande den grad av sannolikhet, som enligt den medicinska vetenskapen kunde förefinnas för dylikt samband, haft annan uppfattning än den Försäkringsrådet med stöd jämväl av sin erfarenhet från behandlingen av likartade ärenden lagt till grund för sitt bedömande av målet. Att vid bedömandet av gränsfall olika myndigheter kunna komma till olika resultat även med tillämpning av samma rättsregler, är ju icke uteslutet.

Då i motionen citerats ett utlåtande, som på begäran av Försäkringsrådet avgivits i ovannämnda mål av professorn Gustaf Ekehorn, får Rådet överlämna bestyrkt avskrift av utlåtandet i dess helhet (namnet å den skadade dock uteslutet).

Vad angår den av motionären berörda frågan om ersättningsregleringen enligt olycksfallsförsäkringslagen i sådana fall, där den genom olycksfallet

skadade kroppslemmen redan var försvagad genom föregående sjukdom, må erinras om att enligt Rådets praxis ersättning skall utgå för hela den påföljd olycksfallet medfört, även om densamma blivit mera svårartad därigenom att skadan drabbat en förut sjuk lem. Ersättningen bestämmes sålunda icke med hänsyn till den verkan olycksfallet kunde beräknas hava fått, därest detsamma drabbat en frisk lem, utan fastställs med hänsyn till den påföljd det medfört just för den skadade. Tydligt torde vara att särskilt när den sjukdom, varav den skadade vid tiden för olycksfallet led, är av den natur, att densamma skulle hava så småningom försämrats även om olycksfallet icke inträffat, svårighet ej sällan måste uppkomma, då det gäller att bedöma, vilken betydelse olycksfallet haft för sjukdomsförloppet.

I motionen uttalas önskvärdheten av *dels* att skyldighet att lämna upplysning om de sannolika orsakerna till olycksfallet obligatoriskt må tillkomma även andra personer än arbetsgivare eller arbetsföreståndare, *dels* att den rätt att hos polismyndigheten i orten påkalla undersökning angående ett olycksfall, som enligt 21 § tredje stycket olycksfallsförsäkringslagen tillagts försäkringsinrättning och Försäkringsrådet, måtte givas jämväl åt den skadade eller hans efterlevande. Såsom lämpliga för uppdraget att lämna upplysning om orsakerna till ett inträffat olycksfall angivas de i 31 § av lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd omförmälda ombud, som kunna utses av arbetarna och som hava att företräda dem i frågor rörande arbetets säkerhet eller sundhet.

Ändamålet med tillgodoseendet av dessa önskemål anges vara tvåfaldigt. nämligen dels att öka intresset för effektiva skyddsanordningar och få uttrönt huruvida i förekommande fall något blivit eftersatt i fråga om dylika anordningar, dels att få uttrönt huruvida omständigheterna i det särskilda fallet äro sådana, att skadeståndsskyldighet eventuellt kan åläggas arbetsgivaren eller annan.

I 12 § olycksfallsförsäkringslagen stadgas, att om någon äger rätt till ersättning enligt nämnda lag, han därav ej är hindrad att göra gällande det anspråk på skadestånd utöver ersättningen, som i följd av olycksfallet må tillkomma honom enligt allmän lag eller särskild författning.

De angivna ändamålen beröra egentligen icke en skadad arbetares rätt till ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen, och Försäkringsrådet har därför ej anledning att närmare ingå på de framställda förslagen.

Naturligen bör emellertid allt göras för att utvinna effektiva skyddsanordningar. De förutnämnda arbetarombuden hava ju även till uppgift att verka härför och lära väl fullgöra denna sin uppgift, oavsett om det ålägges dem att deltaga i avfattandet av olycksfallsanmälan eller ej. Dylika ombud förekomma emellertid ej på alla arbetsplatser. Det ligger i arbetarnas skön att utse sådana. Flertalet uppgifter i olycksfallsanmälan grunda sig oftast på den skadades egna meddelanden.

Polisundersökningen påkallas ofta av Försäkringsrådet för att erhålla klarhet beträffande motstridande uppgifter i fråga om ett olycksfalls förlopp, arbetsinkomstens beräkning o. s. v. Försäkringsinrättningarna torde härförutom påkalla polisundersökning i en del fall med hänsyn till bestämmelsen i 12 § andra stycket olycksfallsförsäkringslagen angående rätt för dem att söka åter av arbetsgivaren eller annan vad de utgivit enligt nämnda lag. I dylikt fall sammanfaller ofta den skadades intresse med försäkringsinrättningens i fråga om polisundersökning.

Beträffande motionärens framställning angående delgivning av motparts utredning får Försäkringsrådet anføra:

Besvärslagorna, som ingivas till Försäkringsrådet, innehålla i flertalet fall allenast en anmälan av missnöje med försäkringsinrättnings beslut. Från försäkringsinrättningen infordras yttrande över besvaren. Detta yttrande inskränkes i de allra flesta fallen till en hemställan, att besvaren ej måtte föranleda ändring i överklagade beslutet. I regel användes för yttrandet stämpel med nyssnämnda innehåll. Förekomma i den föreliggande utredningen motstridiga uppgifter, söker Försäkringsrådet i möjligaste mån genom ytterligare utredning vinna klarhet i, huru det i verkligheten förhåller sig. I fall då klaganden i besvärsskriften eller eljest i skrivelse till Rådet begär att få taga del av viss eller vissa handlingar, sänder Rådet honom en bestyrkt avskrift därav. Äro handlingarna av större omfång, plägar Rådet översända dem till magistraten eller landsfiskalen i orten, hos vilken myndighet de ligga tillgängliga viss tid. För vederbörande, bosatta i Stockholm eller närmaste trakter däromkring, finnes tillfälle att i Rådets ämbetslokal taga del av handlingarna. Härigenom torde vara sörgt för att klagande eller annan vederbörande, som önskar taga del av viss utredning, erhåller tillfälle härtill.

Någon större risk torde sannolikt icke föreligga att, såsom motionären ifrågasätter, tillhandahålla t. ex. ledamot av advokatsamfundet de från försäkringsinrättning i ett ärende ingivna handlingarna. Men erhålla somliga en dylik förmån, möter alltid olägenhet att icke lämna även andra samma förmån. Flertalet handlingar i ärendena äro originalhandlingar, som tillhöra försäkringsinrättningarna.

I detta sammanhang må även erinras om bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen § 2 4:o:

»Att till försäkringsrådet eller riks försäkringsanstalten inkomna handlingar, från nämnda myndigheter utgångna skrivelser samt hos dem förda protokoll och anteckningar, såvitt de röra enskildas personliga förhållanden eller avse arbetet i arbetsgivarens rörelse, företag eller verksamhet eller de förhållanden, under vilka arbetet bedrives, eller arbetarnas antal, arbetstid och avlöningsförhållanden, ej må utlämnas förrän fem år förflutit från handlingens datum, därest ej med hänsyn till de förhållanden, under vilka ett tidigare utlämnande ifrågasättes, trygghet kan anses vara för handen, att detsamma ej kommer att missbrukas till skada för den, som i handlingen avses; ägande vederbörande myndighet, då undantag sålunda medgives, att göra de förbehåll, som prövas erforderliga.»

Såsom i motionen uppgives är ej någon kommissionär anställd hos Försäkringsrådet. Något stadgande om skyldighet att hava kommissionär förordnad hos Rådet finnes icke. Även åtskilliga andra myndigheter sakna sådan (t. ex. Högsta Domstolen, hovrätt o. s. v.).

Ett icke obetydligt antal skriftliga förfrågningar inkomma till Försäkringsrådet rörande där anhängiga ärenden m. m. Förfrågningarna äro ofta ställda till »kommissionären», men de besvaras av Rådet å tjänstens vägnar och utan kostnad för vederbörande.

Skulle kommissionär anställas, finge denna taga hand om flertalet av ifrågavarande skrivelser. Enligt kungl. kungörelsen den 28 maj 1886 angående auställande av kommissionär hos statsdepartement och vissa ämbetsverk m. fl. är kommissionären berättigad till ersättning för sitt besvär, i regel 75 öre för varje åtgärd. Härom stadgas vidare: »Kommissio-

när är berättigad att förskottsvis utbekomma stadgat arvode jämte ersättning för stämpelpapper, lösen, porto och rekommendationsavgift; vare dock skyldig att, om insänt belopp ej uppgår till vad han sålunda har rätt att fordra, därom skyndsamt underrätta den, som anlitat honom.» Därest den, som anlitat kommissionär, med behörigt bevis styrker sin fattigdom, inskränkes kostnaden till högst postpenningar.

Därest någon begär att erhålla underrättelse om när viss utredning inkommit, erhåller han meddelande härom. Men han bör göra skriftlig framställning härom med tydligt angivande av vad han önskar, emedan eljest lätt missförstånd kan uppstå.

Försäkringsrådet har för sin del intet emot att anställa kommissionär. Men följden blir att en extra kostnad tillskyndas vederbörande. Visserligen uppgår den ersättning, vartill kommissionären är berättigad, icke till något större belopp, men även det lilla beloppet kan i många fall bli i hög grad kännbart.

Vid behandlingen i Lagrådet den 26 mars 1917 av upprättat förslag till lag om försäkringsrådet anförde en ledamot, att förslaget icke tydligt angäve, vilken ställning Försäkringsrådet vore avsett att intaga vid avgörandet av sådana tvister, som det hade att pröva, eller huruvida sålunda det vore att betrakta som domstol eller såsom skiljenämnd. En följd av denna oklarhet i förslaget vore, att detsamma icke lämnade någon ledning för avgörandet bland annat, huruvida bestämmelserna i 21 kap. rättegångsbalken om befogenhet och skyldighet för domstol att förplikta tapande part att ersätta vederpartens kostnader å målet skulle äga tillämplighet jämväl i fråga om Försäkringsrådet. Beträffande kostnadsfrågan anförde vidare ifrågavarande ledamot, att — även om av stadgandet i 23 § av lagen om försäkring för olycksfall i arbete följde, att ersättning till vittnen och sakkunniga från klagande parter sida icke behövde ifrågakomma — densamma icke komme att sakna varje betydelse, då givetvis särskilt de försäkrade kunde få vidkännas andra utgifter, såsom till hjälp med besvärsskrifters författande och dylikt, vilka utgifter syntes böra ersättas dem, om vederbörande försäkringsinrättning av Försäkringsrådet funnes hava felaktigt avgjort den föreliggande tvisten.

Övriga ledamöter av Lagrådet anförde, att, därest, såsom lämpligt torde vara, Försäkringsrådet skulle vid prövning av besvär tillerkänna part ersättning för hans kostnader i ärendet, en sådan befogenhet syntes böra lagfästas.

Vid anmälan av Lagrådets utlåtande över förslaget anförde föredragande departementschefen, att något tvivel icke syntes böra råda därom, att, då de tvistefrågor rörande rättsförhållandet mellan arbetsgivare och arbetare med avseende å skada till följd av olycksfall i arbetet, vilka det enligt förut gällande olycksfallslagstiftning tillhört de allmänna domstolarna att pröva, med hänsyn till en förändrad, på försäkringsplikt grundad lagstiftning överflyttades på en huvudsakligen för sådant ändamål inrättad besvärsmyndighet, avsedd att utgöra högsta instans för avgörandet av dylika tvister, myndigheten i denna sin funktion vore att anse som en verklig domstol.

Vad angår frågan om Försäkringsrådets befogenhet att tillerkänna part ersättning för hans kostnader i ärendet anförde departementschefen, att visserligen i allmänhet omständigheterna i de mål, om vilka vore fråga, icke vore sådana, att part kunde åläggas ersätta motparts kostnader. I vissa särskilda fall, såsom t. ex. då sådant ömsesidigt försäkringsbolag,

som avsåges i 4 § olycksfallsförsäkringslagen, uppenbart utan skäl undandragit sig utbetalande av ersättning och den ersättningsberättigade nödgades för att komma till sin rätt åsamka sig kostnader för klagan hos Försäkringsrådet, torde emellertid billigheten fordra, att bolaget jämväl gottgjorde den klagande vad han i och för ärendet hos Rådet nödgats utgiva. Vidare torde ej sällan fall kunna tänkas förekomma, där det med hänsyn till de ifrågavarande målens natur måste framstå såsom något för rättskänslan stötande, att utbekommandet av det dock för uppehållet vanligen oundgängliga understöd, som ersättning innebure och vartill klaganden ägt laglig rätt, skulle vara förenat med utgifter, som föranledde ett ofta rätt kännbart avdrag från ersättningens belopp. I sistnämnda fall torde kunna ifrågasättas, om ej ersättning borde kunna beredas klaganden av allmänna medel. De för nu angivna ändamål erforderliga lagbestämmelser torde emellertid, på sätt jämväl Lagrådets flertal syntes hava avsett, böra göras till föremål för lagstiftning oberoende av genomförandet av lagförslaget.

Genom beslut den 28 september 1917 anbefallde Kungl. Maj:t Försäkringsrådet att verkställa utredning beträffande de i samband med Rådets inrättande stående frågor om ändringar i lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916 med mera, vilka angivits av föredragande departementschefen i det vid propositionen till riksdagen med förslag till lag om försäkringsrådet den 14 april 1917 (nr 228) fogade statsrådsprotokollet över civilärenden. Bland de frågor, som med remissen åsyftades, var även frågan om Rådets befogenhet att tillerkänna part ersättningen för kostnader i ärende.

I sitt den 11 december 1917 med anledning av remissen avgivna yttrande anförde Försäkringsrådet efter att hava redogjort för vad som, enligt vad ovan antecknats, yttrats i Lagrådet och av departementschefen i förevarande hänseende: Då Försäkringsrådet vid avgörandet av tvister, som komme under dess bedömande, skulle betraktas såsom domstol elier i varje fall äga domstols befogenheter, torde härav utan vidare följa, att i de undantagsfall, där sådant skulle kunna ifrågakomma, Rådet skulle äga pålägga part — således även Riksförsäkringsanstalten eller annan försäkringsinrättning, som i 4 § olycksfallsförsäkringslagen avsåges — att ersätta motparts kostnader.

Såsom departementschefen framhållit kunde emellertid fall tänkas inträffa, då billigheten fordrade, att klagande erhöles ersättning för sina kostnader hos Försäkringsrådet, utan att vederbörande försäkringsinrättning skäligen kunde åläggas utgiva sådan ersättning. I sådant fall torde ersättning lämpligen böra beredas klaganden av allmänna medel från ett för ändamålet beviljat anslag.

Ärendet synes icke hava blivit föremål för någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd utan hava avförts i samband med Kungl. Maj:ts beslut den 25 februari 1926 om proposition (nr 109) till riksdagen med förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete m. m.

Jämlikt 33 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete skall Försäkringsrådets beslut meddelas kostnadsfritt. Någon direkt bestämmelse härutöver rörande rättegångskostnad finnes icke beträffande Försäkringsrådet. Rådet har hittills icke utdömt egentliga rättegångskostnader.

På grund av stadgandet i 6 § sista stycket av olycksfallförsäkringslagen är den skadade berättigad till ersättning för kostnad, som han fått vidkännas för anskaffande av intyg, som i nämnda lagrum avses.

Enligt lagen den 22 juni 1928 om arbetsdomstol (26 §) äga parterna utan avgift erhålla utskrift av Arbetsdomstolens dom och protokoll. Vidare föreskrives (27 §), att i allt, varom ej i lagen är särskilt stadgat, skall beträffande Arbetsdomstolen och rättegången därstädes lända till efterrättelse vad i fråga om rådstuvurätt finnes föreskrivet, där det är tillämpligt.

Försäkringsrådet ombesörjer självt erforderliga kompletterande utredningar i förekommande ärenden. Då besvärskrift — som, enligt vad förut anmärkts, i flertalet fall innehåller allenast en anmälan om missnöje med försäkringsinrättnings beslut — inkommit till Rådet, remitteras den till försäkringsinrättningen med anmodan att inkomma med yttrande och att i samband därmed översända samtliga handlingar i ärendet. Försäkringsinrättningarna ändra till klagandes förmån i en del fall med anledning av verkställd ytterligare utredning sina beslut, och består då yttrandet till Rådet av ett meddelande härom. I de allra flesta fallen innehåller yttrandet, såsom även förut nämnts, allenast en hemställan, att besvären ej måtte föranleda ändring av försäkringsinrättningens beslut. Sedan ärendet återkommit till Försäkringsrådet, granskas handlingarna. Då därvid ytterligare utredning finnes erforderlig, införskaffar Rådet sådan i en del fall direkt genom inhämtande av upplysningar från skadad arbetare, arbetsgivaren eller annan eller, då motstridande uppgifter förekomma, genom föranstaltande av polisförhör, o. s. v. I andra fall anmodar Rådet försäkringsinrättningen att i vissa angivna avseenden verkställa kompletterande utredning, t. ex. genom anskaffande av utförliga läkarintyg eller genom inläggande av en skadad på sjukhus för observation och undersökning o. s. v. I ärenden av medicinsk natur införskaffar Försäkringsrådet utlåtande av medicinskt sakkunnig, då fallet ej är klarlagt genom förefintliga läkarintyg. Försäkringsrådet söker sålunda så långt som är möjligt erhålla ett för ärendets bedömande tillfredsställande material.

Därest besvärsmålen antal, som under senare åren ökats högst avsevärt, skulle stiga ytterligare i alltför hög grad, kan det ju tänkas, att förfarandet måste omläggas och t. ex. åt parterna överlåtas att själva förebringa all den utredning, som de anse erforderlig för ärendets bedömande, i vilket fall Rådet — i likhet med vad som i regel gäller beträffande andra domstolar i fråga om civila mål — skulle hava att döma i huvudsak allenast med ledning av det sålunda hopbragta materialet. I sådant fall kan frågan om rättegångskostnader komma i annat läge. Det kan emellertid med skäl ifrågasättas, om en dylik omläggning skulle bli till fördel för vederbörande. På grund av bristande sakkunskap beträffande de punkter, i vilka utredning erfordras, skulle i så fall en part kunna komma att lida rättsförlust.

I detta ärendes behandling hava Försäkringsrådets samtliga ledamöter deltagit.

Stockholm den 8 mars 1932.

På Kungl. Försäkringsrådets vägnar:

*O. F. Enbom.*

*Gösta Ekeröth.*

Till Kungl. Försäkringsrådet.

Förnyat utlåtande i besvärsmålet nr 2053/1928. Muraren — — —, född 1871, skadad den 22/11 26.

*Fractura comminuta anticrur. sin.*

Under hänvisning till mitt föregående utlåtande av den 29/9 1928 får jag nu anföra följande.

Av det utlåtande som inkommit från Dr. Odelberg, daterat den 26/10 28 framgår, att det varit en svår fraktur, belägen på gränsen mellan nedersta och mellersta tredjedelen av benpiporna, således icke intresserande lederna. Blodig reposition måste företagas.

Men frakturen har läkt på ett gynnsamt sätt, fast benläkning i *lätt vinkelställning* med vinkeln öppen framåt. Det fattas *endast* 10° i att frakturstumparna befinna sig i rät linie mot hvarandra. Denna lindriga vinkelställning har ingen betydelse.

Läkningen av såväl brottet som hudsåret har inträffat fullt aseptiskt (utan anmärkning). Det finnes således icke något direkt eller omedelbart samband emellan exantheme't å ena sidan samt frakturen och operationen å andra sidan. Hela läkningsprocessen har försiggått på fullt normalt sätt. Exantheme't uppkom först den 14/5 28 alltså 1½ år efter olyckshändelsen och 1 år 2 månader efter det pat. utskrevs från sjukhuset. Dessutom hade icke något abnormt förekommit å huden förr än i maj 1928.

Enligt min mening kan den skadade knappast vara berättigad till någon ersättning för tiden 14/5 28—27/6 28. Till någon livränta efter denna tid är han givetvis icke berättigad.

Dr. Odelberg anser det icke osannolikt, att exantheme't är en sen följd av skadan. Man kan visserligen resonera som så, att hade icke olycksfallet inträffat, så hade möjligen eller sannolikt icke exantheme't uppkommit. Huden kan möjligen hava varit mera ömtålig efter olycksfalls-skadan. Även om man utgår härifrån och på grund derav anser den skadade berättigad till ersättning för tiden 14/5 28—27/6 28, så bör likväl ingen ersättning utöver denna tid utgå.

Jag för min del är, såsom redan nämnts, av den mening, att ingen anledning till ändring av överklagade beslutet torde förefinnas.

Stockholm den 14 november 1928.

*Gustaf Ekehorn.*



*Bilaga C.***De ömsesidiga socialförsäkrings-  
bolagens förening.**

Till Riksdagens andra lagutskott.

Genom skrivelse den 29 januari 1932 har utskottet berett de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening tillfälle att avgiva yttrande i anledning av en av herr Branting i första kammaren avgiven motion angående vissa ändringar i lagen om försäkring för olycksfall i arbete.

Med anledning härav får föreningen värdsamt anföra följande.

Vad först beträffar den av motionären upptagna frågan i vad mån ersättning på grund av olycksfall i arbete bör utgå även där olycksfallet allenast kan anses hava varit en bidragande orsak till därefter inträdande sjukdom eller annan åkomma, anser sig föreningen böra göra det uttalande, att med den tolkning av lagbestämmelserna i fråga som numera tillämpas, ersättning i sådana fall, som i motionen avses, i så stor utsträckning tillerkännes den skadade, att någon lagändring ej synes erforderlig. Rörande det av motionären anförda fallet, där försäkringsrådet och högsta domstolen kommit till olika resultat, kan föreningen självfallet ej uttala sig.

Motionären finner det vidare önskvärt, att vid uppgörande av den skriftliga anmälan om olycksfall även annan person än arbetsgivaren skulle vara skyldig lämna upplysningar angående orsaken till olycksfallet. Föreningen har för sin del visserligen funnit, att arbetsgivarna fullgöra den ifrågavarande skyldigheten tillfredsställande. Föreningen skulle dock, med hänsyn till nyttan i skyddshänseende av direkt medverkan av arbetarerepresentant vid anmälnans uppgörande, kunnat tillstyrka en dylik anordning, därest det ej kunde befaras, att genom densamma olycksfallsanmälnans insändande till försäkringsinrättningen skulle, till men för ersättningsfrågans snabba avgörande, i många fall väsentligen försenas, och att, vid uppgiftens avgivande, huvudvikten mera komme att läggas på frågan, huruvida arbetsgivaren skulle kunna göras skadeståndsskyldig, än på frågor, som ägde samband med det samhälleligt sett viktigare skyddsarbetet och frågan om lagersättningen.

Beträffande motionärens förslag, att den skadade eller eventuellt hans efterlevande skulle erhålla samma rätt, som tillagts försäkringsinrättning och försäkringsrådet, att hos polismyndigheterna påkalla undersökning angående olycksfallet, har föreningen ingen annan erinran att göra, än att, med anledning av motionärens påstående, att sådant polisförhör i regel endast förekommer, då skäl till antagande förelegat, att den skadade genom egen grov vårdslöshet medverkat till skadan, det må framhållas, att de flesta fall, där sådan undersökning påkallas, äro sådana, där det gäller att utröna, om och i vad mån annan person än den skadade varit vållande till olycksfallet. Föreningen anser sig i detta sammanhang även böra erinra, att den av motionären berörda bestämmelsen i olycksfallsförsäkringslagen om nedsättning av ersättningen, då den skadade ej ställt sig till efterrättelse gällande anordning eller föreskrift och därigenom gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, av försäkringsinrättningarna ansetts böra tillämpas för att tjäna som led i dessa inrättningars sedan flera år energiskt bedrivna skyddsarbete. Den direkta eko-

nomiska innebörden av ifrågavarande bestämmelses tillämpning är nämligen av så obetydlig beskaffenhet, att det måste anses uteslutet, att någon försäkringsinrättning av finansiella skäl skulle tillämpa densamma.

Stockholm den 11 februari 1932.

*And. Lindstedt.*

*Einar Frydén.*

*Trygve Lovén.*

*G. Bergström.*

*P. Elof Brolin.*

#### *Bilaga D.*

**Kungl. Försäkringsinspektionen.**

Till Riksdagens andra lagutskott.

Genom beslut den 5 februari 1932 har Kungl. Maj:t anbefallt försäkringsinspektionen att avgiva och till Riksdagens andra lagutskott senast den 10 innevarande mars inkomma med yttrande över en inom första kammaren väckt motion, nr 251, angående vissa ändringar i lagen om försäkring för olycksfall i arbete; och får försäkringsinspektionen med anledning härav anföra följande.

De spörsmål, som motionären behandlat i förevarande motion, falla utanför försäkringsinspektionens ämbetsområde, varför inspektionen saknar möjlighet att ingå på ett närmare bedömande av desamma. Till belysning av den av motionären först behandlade frågan må emellertid erinras om den uppfattning, som kommit till uttryck i den privata olycksfallsförsäkringens allmänna försäkringsvillkor. Enligt dessa villkor gäller bland annat följande: »Har redan vid olycksfallet förefunnits sjukdom, sjukligt anlag eller lyte eller har sjukdom tillstött efteråt utan att äga något samband med olycksfallet, utgår i händelse olycksfallet medfört döden ej ersättning för dödsfallet, om antagas kan, att omständigheten ifråga medverkat till dödsfallet. Har vidare omständighet, som nu är nämnd, medverkat till att den försäkrade drabbas av invaliditet eller övergående arbetsförmåga, utgår ersättning endast för den skada, som med visshet kan beräknas hava uppstått oberoende av nämnda omständighet.»

Såsom villkor för ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen stadgas i 6 §, att olycksfallet skall hava medfört sjukdom, som förorsakat förlust eller nedsättning av arbetsförmågan. Enligt motionärens mening bör denna bestämmelse uppmjukas i så måtto, att ersättning tillerkännes, så snart olycksfallet med viss grad av sannolikhet varit en bidragande orsak till skadan. Utan att närmare ingå på innebörden av detta ändringsförslag vill försäkringsinspektionen endast framhålla, att en ändring av denna art givetvis innebär icke endast en viss utvidgning av ersättningsområdet för den nuvarande olycksfallsförsäkringen — ett förhållande,

som torde stå i full överensstämmelse med motionens syfte — utan även en uppluckring av gränserna mellan olycksfallsförsäkringen och sjukförsäkringen. En utveckling i denna riktning synes emellertid strida mot principer, som kommo till uttryck i riksdagens skrivelse den 16 maj 1928, nr 206, avseende frågan om en genomgripande omgestaltning av den allmänna folkpensioneringen, och som även återopades av statsrådet och chefen för socialdepartementet i hans uttalande till statsrådsprotokollet vid tillsättandet av 1928 års pensionsförsäkringskommitté. Han anförde nämligen där bland annat följande: »På sätt riksdagen framhållit, böra således tillgodoses å ena sidan behovet av effektivt samarbete mellan socialförsäkringens olika grenar och å andra sidan önskemålet att erhålla en klar avgränsning såväl mellan dessa grenar inbördes som i möjligaste mån mellan socialförsäkringen och annan försäkringsverksamhet.»

Stockholm den 9 mars 1932.

*O. A. Akesson.*

*Per Hasselrot.*

*Ragnar Wollert.*

### ***Bilaga E.***

#### **Kungl. Medicinalstyrelsen.**

##### **Till Riksdagens andra lagutskott.**

Genom Socialdepartementets ämbetsskrivelse den 5 februari 1932 har Kungl. Maj:t anbefallt Medicinalstyrelsen att avgiva och till Eder senast den 10 mars 1932 överlämna av Eder begärt yttrande över en inom riksdagens första kammare väckt motion nr 251 angående vissa ändringar i lagen om försäkring för olycksfall i arbete.

Med anledning härav får Medicinalstyrelsen anföra följande.

Efter tillkomsten av 1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbete har Medicinalstyrelsen icke så sällan blivit av försäkringsmyndigheterna satt i tillfälle att avgiva yttrande i vissa svårtolkade fall, där t. ex. olika läkares mening stått mot varandra. Vid avgivandet av dylika yttranden har styrelsen med biträde av medlemmar i sitt vetenskapliga råd åstadkommit utredning om fallet så långt det på vetenskapens nuvarande ståndpunkt varit möjligt. I icke så få fall har styrelsens yttrande varit så klarläggande för fallets försäkringstekniska bedömande, att försäkringsmyndigheterna utan tvekan kunnat avgöra om ersättning till den skadade skulle utgå eller icke.

Medicinalstyrelsen kan sålunda icke finna att motionären anført tillräckliga skäl för sitt påstående att läkarvetenskapens nuvarande ståndpunkt i detta avseende »leder till ohållbara konsekvenser för de skadade». Å andra sidan kan det naturligen tänkas att en utsträckt rätt till ersättning för sjukvårdskostnader m. m. på sätt som av motionären antydes

kan i vissa fall medföra önskvärda fördelar för de försäkrade i form av tidigare och bättre behandling för skada.

Med hänsyn härtill har Medicinalstyrelsen intet att erinra mot att den föreslagna utredningen kommer till stånd.

Stockholm den 5 mars 1932.

*Einar Edén.*

*John Byttner.*

*A. E. Bastman.*